

بررسی مجلات حوزه آمار و احتمال در پایگاه اطلاعاتی آی.اس.آی

نرگس عباسی^۱، رحیم علیجانی^۲، نوراله کرمی^۳ و زهره سادات حسینی^۴

چکیده:

این پژوهش با بهره گیری از روش کتاب سنجی به مطالعه وضعیت جاری مجلات آمار و احتمال موجود در پایگاه اطلاعاتی آی.اس.آی پرداخته شده است. از آنجا که در سال های اخیر تولید علم در کشور به خصوص در پایگاه اطلاعاتی آی.اس.آی رونق فراوانی یافته است. آشنایی محققان حوزه آمار و احتمال با مجلات دارای رتبه آی.اس.آی از اهمیت خاصی برخوردار می باشد. این مقاله علاوه بر معرفی کامل مجلات این حوزه در پایگاه اطلاعاتی آی.اس.آی، این مجلات را از جنبه های گوناگون مورد بررسی قرار داده است. به طور کلی یافته های این پژوهش نشان می دهد که در مجموع ۸۰ مجله مربوط به ۱۲ کشور در این پایگاه اطلاعاتی نمایه می شود که در این میان، کشورهای انگلستان و ایالات متحده آمریکا هر کدام با ۲۴ مجله بیشترین فعالیت را در زمینه چاپ مجلات این حوزه داشته اند. کلیه مجلات در این زمینه به وسیله ۲۶ پایگاه اطلاعاتی نمایه می شوند که در این میان پایگاه اطلاعاتی اشیرینگر با نمایه کردن ۱۲ مجله در رتبه اول قرار دارد. همچنین زبان تعداد ۷۱ مجله در زمینه آمار و احتمال انگلیسی می باشد و تنها ۹ مجله از ۸۰ مجله در این زمینه چند زبانه می باشند.

واژه های کلیدی: پایگاه اطلاعاتی آی.اس.آی، آمار و احتمال، مجلات علمی.

۱ مقدمه

ارتباط علمی، آن چنان که ما آن را اکنون می شناسیم نسبتاً جدید می باشد. مجلات علمی، مجرای انتقال نتایج پژوهش هستند. نخستین نوشته های علمی به شکل مقالات چاپ شده همراه با داوری های علمی حدود ۳۰۰ سال قبل منتشر شد [۱۵]. تا اواسط قرن هفدهم، مکاتبات خصوصی وسیله عمده ارتباطات علمی به حساب می آمد. مکاتبات شخصی به عنوان وسیله مبادله اطلاعات علمی نقایص بسیاری از جمله موارد زیر داشت:

(۱) نگارش نامه ها وقت و کوشش بیشتری می طلبید.

(۲) نامه ها خصوصی بود و به اشخاصی که احتمالاً با محتوای آن مخالفتی داشتند و یا آن را مورد سوال قرار می دادند، فرستاده نمی شد.

(۳) نظریه های غیر معتبر مورد نقادی قرار نمی گرفت و مردود اعلام نمی شد.

^۱دانشیار گروه آمار دانشگاه پیام نور شیراز

^۲کارشناس ارشد کتابداری و اطلاع رسانی و هیات علمی دانشگاه پیام نور شیراز

^۳کارشناس ارشد کتابداری و اطلاع رسانی مرکز منطقه ای اطلاع رسانی علوم و فناوری

^۴فارغ التحصیل کارشناسی ارشد آمار دانشگاه شهید چمران

(۴) مسائل مورد مناقشه به طور رضایت بخش حل و فصل نمی گشت.

(۵) بعضی از نویسندگان به خاطر سری نگه داشتن نوشته های خود، از نظام های نوشتاری رمزی یا خلاصه نویسی استفاده می کردند.

(۶) بسیاری از مردم که به علوم علاقه داشتند نامه ای دریافت نمی کردند.

با این که فکر انتشار مجله علمی توسط رابرت مورای، رئیس انجمن سلطنتی لندن، در سال ۱۶۶۱ میلادی مطرح گردید، لیکن اولین مجله در فرانسه هفته نامه ژورنال دواسکاوآنز در پنجم ژانویه ۱۶۶۵ منتشر گردید. هدف های مهم این مجله عبارت بودند از: معرفی تجارب آزمایشگاهی در رشته های فیزیک، شیمی، تبیین پدیده های طبیعی، و توصیف مصنوعات و اختراعات مفید و جالب و ثبت داده های هواشناسی. وقتی که ژورنال دواسکاوآنز در فرانسه آغاز به انتشار نمود، در انگلستان طرح هایی برای چاپ یک نشریه علمی در دست اقدام بود تا بدین وسیله گزارش فعالیت های علمی را، به استثناء موضوع های حقوقی و دینی، منتشر سازد. نخستین شماره مباحث فلسفی در روز دوشنبه ۶ مارس ۱۶۶۵ میلادی تحت سرپرستی انجمن سلطنتی انتشار یافت [۱۱]. این دو مجله هنوز هم به انتشار خود ادامه می دهند [۵].

مجله های دواسکاوآنز و مباحثات فلسفی به عنوان الگویی در نشریات ادواری بعدی جوامع علمی اروپایی مورد استفاده قرار گرفت. یکی از اولین مجله هایی که از این الگو تبعیت نمود، مجله آکنا ایرودیتوروم^۵ بود که در شهر

لایپزیک منتشر شد. از آن زمان تاکنون مجلات علمی به عنوان ابزار اساسی انتقال یافته های علمی در خدمت بشر بوده اند و مجله های علمی به شکل کنونی، یکی از مهم ترین مجاری انتقال اطلاعات علمی و فنی در طول سه قرن گذشته به حساب می آیند.

مجله های علمی و فنی در بدو امر رشد ملایمی داشتند، اما در قرون نوزدهم و بیستم تعداد این مجله ها رو به فزونی گذاشت. تا سال ۱۸۰۰ میلادی، در حدود ۹۰ مجله علمی در سراسر جهان منتشر می شد [۱۱] و در دهه ۱۹۹۰ تعداد عناوین مجلات منتشر شده در سراسر جهان به بیش از ۱۳۰ هزار عنوان رسید [۱۴]. در سالهای اخیر ما شاهد رشد مجلات الکترونیک نیز بوده ایم، که برخی معادل های چاپی داشته و برخی ندارند.

مجلات علمی نخستین، مقالاتی را به چاپ می رساندند که جنبه "توصیفی" داشتند. در این مقالات به صورت معمول پژوهشگر گزارش می کرد که "نخست این را مشاهده کردم و سپس آن را مشاهده کردم" یا "نخست این را انجام دادم و سپس آن را به انجام رساندم". این مشاهدات اغلب به صورت تاریخی پشت سرهم قرار می گرفتند.

در اواسط قرن نوزدهم، علم با سرعت بیشتری نسبت به گذشته در حال پیشرفت بود. در آن زمان روش شناسی^۶ اهمیت یافت. در اوایل قرن بیستم تعداد مجلات علمی گسترش چشمگیری یافت و شکل نوشته های علمی نیز تغییرات بیشتری نسبت به گذشته پیدا نمود. سردبیران مجلات علمی به تدریج از نویسندگان خواستند

تا آثار خود را در قالب‌های سازمان یافته‌تری تهیه کنند [۹].

امروزه در حوزه فعالیت های علمی تخصصی، بهترین راه و معمول‌ترین ابزار برای انتقال یافته های جدید، مجلات و نشریات علمی هستند. در تقسیم بندی مجاری ارتباطات علمی به دودسته ارتباطات رسمی و غیررسمی تقسیم می شوند. مجلات و نشریات علمی و تخصصی در گروه مجاری ارتباط رسمی قرار می گیرند و همگان مجلات علمی را مهم ترین مجرای رسمی انتقال و نشر اطلاعات علمی و فنی می دانند. مجلات علمی، به عنوان یکی از مجاری ارتباطات علمی، برقراری ارتباط علمی میان دست اند کاران فعالیت های علمی را با توجه به ویژگی های خاص آن، موجب می شوند. اهمیت مجلات علمی به عنوان یکی از مجاری ارتباط علمی رسمی از دهه ۱۹۶۰ به بعد رو به افزایش گذاشته است.

در واقع، تولید علم، نخستین بار در مقاله علمی تجلی می یابد و ترویج آن از همان جا انجام می پذیرد. مجلات علمی، نخستین منابعی هستند که پیشرفت های علمی را منعکس می سازند. اصولاً اعضای هیئت علمی و آزمایشگاه های پژوهشی حاصل کار خود را به صورت مقاله در مجلات علمی ارائه می کنند و منابع اصلی تغذیه مجلات علمی محسوب می شوند. معمولاً دانشمندان نتیجه کار خود را بی درنگ برای چاپ به مجلات معتبر می سپارند. انیشتین و ادیسون نیز نتایج تحقیقات برجسته خود را ابتدا در مجلات علمی چاپ کردند. برای دانشمند و پژوهشگر، نشریه وسیله ای است که توسط آن، تحقیقات او به اطلاع همتایانش در سراسر جهان می رسد. مساله تقدم در علم، هم از نظر تامین اعتبار یک دانشمند و هم

پیشبرد مقاصد علمی اهمیت بسیار دارد. مقاله علمی، در واقع، سهم دانشمند را در پیشبرد دانش نشان می دهد و ملاکی برای ارزیابی فعالیت های او توسط همکاران و کارفرمایان به حساب می آید [۴].

مجلات علمی به عنوان یکی از ابزارهای اطلاع رسانی علمی و به عنوان یکی از مشخصه های اصلی ورود یک نظام اجتماعی به دوره توسعه یافتگی تلقی می شوند و در شکل دهی به شبکه پیچیده تبادل اطلاعات در سطح جهان از نقش ویژه ای برخوردارند. مجلات علمی یکی از ابزارهای بارورساز صنعت محسوب می شوند چرا که از یک سو میان مجامع علمی و پژوهشگران ارتباط برقرار می کنند و از سوی دیگر علم را از بخش های دانشگاهی و تحقیقاتی به حوزه صنعت و تولید انتقال می دهند. ارتباط تنگاتنگ مجلات علمی با نهاد دانشگاه، پژوهش و صنعت سبب می شود که موضوع مجلات علمی با مباحث کلان توسعه و رشد صنعتی و اجتماعی پیوند یابد و بازتاب دهنده حد توسعه یافتگی باشد. چنانکه امروزه می توان در کنار پیشرفت های شتابان علم و فناوری در جهان توسعه یافته شاهد انتشار انبوه روزافزون نشریات علمی بود. مجلات علمی در واقع تجلی گاه پژوهش ها و تحقیقات جامعه علمی در هر کشوری است و میان این دو نسبتی تنگاتنگ وجود دارد. هر قدر توسعه علم سریع تر و گسترده تر باشد تعداد مقالات و مجلات علمی روزافزونتر می شود.

انواع مجلات علمی

مجلات علمی دارای رتبه بندی هایی می باشند و دو روش رتبه بندی رایج برای مجلات علمی وجود دارد

و فن آوری و وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی کاربرد دارند ذکر می شود. در طبقه بندی رایج در کشور معمولاً مجلات را از نظر رتبه و امتیاز به چهار دسته تقسیم می کنند که عبارتند از: ۱- مجلات بدون رتبه علمی ۲- مجلات علمی- ترویجی ۳- مجلات علمی پژوهشی ۴- مجلات ISI کمترین امتیاز در این گروه بندی مربوط به مجلات بدون رتبه علمی و بیشترین امتیاز مربوط به مجلات ISI و سپس مجلات علمی پژوهشی می باشد. این رتبه بندی ها در طول زمان ممکن است تغییر کند و مجلاتی که دارای رتبه پایین هستند به رتبه بالاتر ترقی کنند و یا مجلات با رتبه بالاتر به رتبه پایین سقوط کنند.

(۱) مجلات بدون رتبه علمی. این مجلات اگرچه مجلات علمی محسوب می شوند اما به چند دلیل ممکن است که رتبه ای دریافت نکرده باشند. اهم دلایل برای بدون رتبه ماندن آنها نبودن (عدم بررسی آنها توسط این دو وزارتخانه)، نداشتن هیات تحریریه قوی و یا ضعیف بودن سطح علمی مقالات می باشد.

(۲) مجلات علمی- ترویجی. اینها مجله هایی هستند که مقاله های آنها به زبانی نسبتاً کمتر علمی، دانش و راه های بهره وری از آن را بین گروه کثیری که به حرفه ای مشخص اشتغال دارند رواج می دهد. گرچه این مقاله ها از محتوای علمی برخوردارند، ولی محتوای علمی آنها به

نخست رتبه بندی بر اساس سطح علمی و خوانندگان می باشد. رتبه بندی دیگری که بیشتر در ایران رایج می باشد بر اساس امتیاز مجله می باشد که در هر صورت آن هم بر اساس سطح علمی است. در این بخش هر دو نوع رتبه بندی مورد توجه قرار گرفته است. اونس [۱۱] به نقل از مچلاپ^۷ مجلات علمی را از نظر سطح علمی و خوانندگان به چهار دسته تقسیم می کند.

(۱) مجلات علمی غیر تخصصی که برای طبقه روشن فکر در زمینه ادبیات، هنر، مسائل اجتماعی، سیاست و غیره نوشته می شوند. مانند مجله ساینس^۸

(۲) مجلات عالمانه برای متخصصان. مانند کنیدین هیستوریکال ریویو^۹

(۳) مجلات حرفه ای عملی در زمینه های کاربردی، شامل فن آوری، پزشکی، حقوق، کشاورزی، مدیریت، کتابداری و اطلاع رسانی و از این قبیل. مانند مجله رفانس لیبرارین^{۱۰}.

(۴) مجلات ناحیه ای از هر نوع که به صورت عمده در یک محدوده محلی یا منطقه ای توزیع می شوند و دارای خوانندگان محدود می باشند. مانند تورنتو لایف^{۱۱}

گروه بندی مذکور ممکن است در ایران آن چنان مورد استفاده نباشد. به همین منظور رتبه بندی دیگری که در کشور رایج می باشد و عمدتاً در وزارت علوم، تحقیقات

Machlup^۷Science^۸Canadian Historical Review^۹Reference Librarian^{۱۰}Toronto Life^{۱۱}

هستند و مقالات آنها به داوری سپرده می شود [۳] را از بین دهها هزار مجله مشخص و اطلاعات کتاب شناختی آنها را منتشر می کند. به این ترتیب از آن جا که گزینش این مجلات در سطح بین المللی صورت می گیرد، رقابت زیادی میان مجلات علمی برای قرار گرفتن در این پایگاه صورت می گیرد. اما چنان که گفته شد ملاک ها و ضوابطی برای کسب رتبه و ورود به این پایگاه اطلاعاتی مورد نیاز می باشد و به همین ترتیب نگارش مقالاتی که در سطح عملی مجلات آی. اس. آی باشد مشکل می باشد. این دسته از مجلات که عمدتاً به زبان انگلیسی می باشند، از نظر علمی مقالاتی را می پذیرند که دارای سطح علمی و کیفیت بسیار بالایی باشند.

پایگاه اطلاعاتی آی.اس.آی. (ISI)

پایگاه اطلاعاتی آی.اس.آی شامل محصولات مختلف اطلاعاتی بر پایه نمایه سازی استنادی منابع علمی است که در طی ۵۰ سال گذشته توسط موسسه اطلاعات علمی در کشور آمریکا در اختیار عموم علاقه مندان در سراسر جهان قرار گرفته است. ایده ایجاد این نوع پایگاه اطلاعاتی برای اولین بار توسط یوجین گارفیلد مطرح و اجرا گردید [۶] و در حال حاضر مهمترین و جامع ترین پایگاه اطلاعاتی استنادی در سراسر جهان می باشد.

برای اینکه خواننده بتواند درکی روشن از عملکردهای سنجشی که می توان از نمایه های مختلف استنادی پایگاه اطلاعاتی آی.اس.آی انتظار داشت بدست آورد، ضروری است که با جنبه های مختلف و حدود پوشش و

زبانی نسبتاً ساده و عاری از اصطلاحات علمی بر روی کاغذ آورده می شود تا استفاده از آنها برای تعداد بسیار زیادی از افراد میسر باشد [۱]. دانسته های علمی آنها برای مخاطبین عام منتشر می شود. البته در این دسته از مجلات، برخی مواقع مقالاتی با محتوای موضوعی کاملاً تخصصی نوشته می شود. به همین دلیل برخی مواقع کشیدن خطی روشن بین این مجلات و مجلات علمی پژوهشی امکان پذیر نمی باشد. از دیگر ویژگی های مجلات علمی-ترویجی که در مجلات بدون رتبه علمی نیز دیده می شود ولی بندرت شاهد آن در مجلات علمی پژوهشی هستیم، این است که مقالات ترجمه ای را نیز به چاپ می رسانند، مانند فصلنامه کتاب

۳) مجلات علمی-پژوهشی. این دسته از مجلات

نتایج پژوهش های نظری و بنیادی را گزارش می کنند. ویژگی اصلی این مجله ها ارائه گزارش های تحقیقاتی است که برای تهیه آنها از روش های علمی مورد قبول جامعه علمی خاص استفاده می شود و به زبان علمی همان جامعه نوشته می شوند. از نظر خوانندگان، این نوع از مجلات مخاطبان اندکی را دارا می باشند که البته به دلیل سطح تخصصی مقالات می باشد. مانند مجله دانشگاه علوم پزشکی ایران.

۴) مجلات ISI. موسسه اطلاعات علمی، این پایگاه

علمی، مجلاتی را که به طور منظم منتشر می شوند، دارای هیات تحریریه معتبر بین المللی

توانایی های این پایگاه اطلاعاتی آشنا گردد. در همین راستا از مسائل مهم این است که منابع تحت پوشش این پایگاه اطلاعاتی چگونه انتخاب می شوند و چه معیارهای گزینشی در این پایگاه وجود دارد. روش های جستجو در این پایگاه اطلاعاتی چگونه می باشد و چه عملکردهای سنجش کمی را می توان از این پایگاه اطلاعاتی انتظار داشت.

پایگاه اطلاعاتی آی.اس.آی یا به تعبیری دیگر نمایه نامه های استنادی آی.اس.آی در حال حاضر به سه فایل اطلاعاتی قابل تقسیم هستند که عبارتند از: ۱- نمایه استنادی علوم، که پوشش موضوعی آن شامل علوم محض، علوم کاربری، پزشکی، دامپزشکی، کشاورزی و برخی دیگر از رشته ها است، ۲- نمایه استنادی علوم اجتماعی، که پوشش آن رشته های مختلف علوم اجتماعی است و ۳- نمایه استنادی هنر و علوم انسانی، که چنانکه از نام آن برمی آید پوشش موضوعی آن رشته ها و گرایش های مربوط به هنر و علوم انسانی است.

این نمایه های استنادی در حال حاضر به چهار شکل مختلف قابل دسترس می باشند که عبارتند از: نسخه چاپی، نسخه موجود بر روی صفحه نوری، نسخه پیوسته و نسخه اینترنتی. از میان چهارنوع نسخه موجود برای این نمایه نامه ها، روزبه روز استفاده از سه نوع نسخه اول (چاپی، صفحه نوری و نسخه پیوسته) اهمیت و رواج خود را از دست می دهد و در مقابل استفاده از نسخه اینترنتی آن روزبه روز در سراسر جهان رواج بیشتری می یابد. نسخه اینترنتی پایگاه اطلاعاتی آی.اس.آی از طریق درگاهی تحت نام شبکه علم ارائه می یابد. در همین راستا، شرکت معظم تامسون که در حال

حاضر اداره و مدیریت پایگاه های اطلاعاتی آی.اس.آی را به عهده دارد، شبکه دیگری را با نام شبکه دانش راه اندازی اطلاعاتی آی.اس.آی را به عهده دارد، شبکه دیگری را با نام شبکه دانش راه اندازی کرده است که دسته ای دیگر از پایگاه های اطلاعاتی و خدمات متنوعی را که عمدتاً بر پایه نیازهای مشتریان مختلف می باشد ارائه می نماید، در سال های اخیر می توان از یک درگاه هم به شبکه دانش و هم به شبکه علم از طریق اینترنت دسترسی پیدا کرد.

مجلات حوزه آمار و احتمال هم تحت پوشش پایگاه اطلاعاتی آی.اس.آی قرار گرفته است و مجلات معتبر در این حوزه علمی را ارائه می دهد. مجلات حوزه آمار و احتمال یکی از منابع اصلی جهت تبادل اطلاعات و بستر مهمی برای آزمایش، سنجش و ارزش گذاری نویافته های این رشته می باشند. که برای متخصصان این امکان را فراهم می آورند که از پیشرفت های انجام شده در این رشته آگاه شده و به تبادل اندیشه و همچنین تبادل و ارسال دیدگاه ها در مورد پیشرفت های آتی این رشته بپردازند.

این مجلات محمل اصلی انتقال اندیشه ها در میان متخصصان این رشته و افرادی است که به نحوی با علم آمار پیوند خورده اند. پیشینه های مختلفی در مورد این گونه مطالعات در حوزه های گوناگون علوم صورت گرفته که به تعدادی از آنها اشاره می گردد. [۲، ۱۷، ۱۹، ۱۶، ۸، ۷، ۱۸، ۱۳، ۱۲، ۱۰]

قابل ذکر است که علاوه بر مجلات آی.اس.آی و غیر آی.اس.آی که در عرصه بین المللی به زبان های

مقالات خود را به زبان مجله به رشته تحریر در آورد. مورد دیگر ناشران یا پایگاه‌هایی هستند که این مجلات را نمایه می‌کنند که این مهم می‌تواند کتابخانه‌های تخصصی این رشته را در انتخاب پایگاه اطلاعاتی یاری نماید. همچنین با انجام این پژوهش می‌توان فعال‌ترین کشورها را در چاپ مجلات این رشته شناسایی نمود.

۲ روش شناسی پژوهش

در این پژوهش برای گردآوری داده‌ها از روش کتاب‌سنجی استفاده شده است. جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه مجله‌های پذیرفته شده در پایگاه اطلاعاتی آی.اس.آی در زمینه آمار و احتمال می‌باشد. روش پژوهش به این طریق بود که مولفان در پایگاه اطلاعاتی آی.اس.آی در گزینه گزارش استنادی مجلات، در گزینه موضوعات زمینه آمار و احتمالات را انتخاب کرده و در این گزینه کلیه مجلات در زمینه آمار و احتمال که در این پایگاه هستند نشان داده می‌شود. با فشردن دکمه (Enter) بر روی نام هر مجله کلیه مشخصات آن مجله از قبیل نام کشور دارای مجله، زبان مجلات، تعداد شماره‌های مجلات در سال، موضوعات مجلات، و نام ناشر مجلات به دست آمد. بعد از به دست آوردن کلیه اطلاعات مجلات یکبار دیگر جهت صحت اطلاعات بازیابی شده، به دقت مورد بازبینی قرار گرفت و صحت اطلاعات به دست آمده محرز گردید. بعد از آن جهت عملیات آماری کلیه داده‌ها وارد نرم افزار اکسل شده و نتیجه‌گیری طبق اطلاعات به دست آمده صورت گرفت.

مختلف منتشر می‌شود، در ایران نیز تعدادی مجله حوزه آمار و احتمالات منتشر می‌شوند که می‌توان در این راستا به مجلات "پژوهش‌های آماری ایران"، "دوفصل‌نامه اندیشه آماری"، "ندا"، "فصلنامه تازه‌های آمار"، "علوم آماری ایران" و "فصلنامه گزیده‌های آماری" اشاره نمود.

پژوهش حاضر به بررسی مجلات حوزه آمار و احتمال در پایگاه اطلاعاتی آی.اس.آی از جنبه‌های مختلف پرداخته و آنها را تجزیه و تحلیل کرده است. پایگاه اطلاعاتی آی.اس.آی (ISI) یا موسسه اطلاعات علمی مستقر در فیلادلفیای آمریکا بر اساس شاخصهای ارزیابی مشخص خود از بین دهها هزار مجله علمی منتشر شده در سراسر جهان تعدادی از آن را انتخاب و نمایه‌سازی می‌نماید.

اهمیت پژوهش

با توجه به فراوانی تعداد مجلات در رشته‌های مختلف، و سردرگمی کتابخانه‌ها و مراکز اطلاع‌رسانی تخصصی و پژوهشگران جهت انتخاب مجلات مورد نیاز خود، موسسه اطلاعات علمی (ISI) طبق استانداردهایی قابل قبول اقدام به نمایه کردن تعدادی مجلات از بین هزاران مجله نموده است. حال این مجلات در رشته‌های مختلف می‌باشد که با شناسایی و بررسی آنها می‌توان جامعه علمی در رشته‌های گوناگون با آنها آشنا ساخت. یکی از مواردی که این پژوهش می‌تواند برای متخصصان رشته آمار و احتمالات مفید واقع شود تعداد شماره‌های این مجلات در سال می‌باشد که متخصصان این رشته می‌توانند با انتخاب مجله‌ای خاص، مقالات و پژوهش‌های خود را ارسال نمایند. همچنین با شناسایی زبان مجله می‌توانند

دارند. کشور هلند با ۱۴ مجله و آلمان با ۹ مجله به ترتیب در رتبه های دوم و سوم قرار می گیرند. سایر کشورها و تعداد مجلات و رتبه آنها در جدول شماره ۱ نشان داده شده است.

(۲) فاصله انتشار مجلات آی.اس.آی در زمینه آمار و احتمال در این پایگاه به چه صورت می باشد؟ طبق جدول شماره ۱ تعداد ۴۸ مجله در سال ۴ شماره، یعنی به صورت فصل نامه منتشر می شوند. همچنین ۱۰ مجله در سال ۶ شماره و ۵ مجله ۱۲ شماره در سال منتشر می نمایند. قابل توجه است که ۲ مجله هر کدام در سال ۲۴ شماره مجله منتشر می نمایند و یک مجله ۲۰ شماره در سال منتشر می نمایند.

(۳) کدام پایگاه یا پایگاه های اطلاعاتی بیشترین مجلات در زمینه آمار و احتمال را نمایه می نماید؟ طبق جدول شماره ۱ پایگاه اطلاعاتی اشیرینگر با نمایه کردن ۱۲ مجله در زمینه آمار و احتمال در رتبه اول قرار دارد. بلیک ول با نمایه کردن ۱۰ مجله در رتبه دوم و الزویر با چاپ و نمایه کردن ۸ مجله در رتبه سوم قرار دارد. سایر پایگاه ها که بیشترین مجلات را نمایه نموده اند در جدول شماره ۱ نشان داده شده است.

(۴) مجلات پذیرفته شده در پایگاه اطلاعاتی آی.اس.آی در زمینه آمار و احتمال به چه زبان هایی می باشند؟ طبق جدول شماره ۱ زبان ۷۱ عنوان مجله در زمینه آمار و احتمالات انگلیسی می

تعداد مجلات در زمینه آمار و احتمال در پایگاه اطلاعاتی آی.اس.آی ۸۰ مجله می باشد بر این اساس پژوهش جاری سعی می کند تا به سوالات ذیل پاسخ دهد.

سوالات پژوهش

این پژوهش تلاش می کند تا به سوالات زیر پاسخ گوید:

(۱) به طور کل کدام کشورها در زمینه آمار و احتمال دارای مجله در پایگاه اطلاعاتی آی.اس.آی می باشند؟

(۲) فاصله انتشار مجلات آی.اس.آی در زمینه آمار و احتمال در این پایگاه به چه صورت می باشد؟

(۳) کدام پایگاه یا پایگاه های اطلاعاتی بیشترین مجلات در زمینه آمار و احتمالات را نمایه می نماید؟

(۴) مجلات پذیرفته شده در پایگاه اطلاعاتی آی.اس.آی در زمینه آمار و احتمال به چه زبانهایی می باشند؟

۳ یافته ها

(۱) ۱. به طور کل کدام کشور در زمینه آمار و احتمال دارای مجله در پایگاه اطلاعاتی آی.اس.آی می باشند؟ طبق جدول شماره ۱ در جمع ۱۲ کشور در زمینه آمار و احتمال دارای مجله در پایگاه اطلاعاتی آی.اس.آی هستند. در این میان کشور انگلستان و ایالات متحده آمریکا هر کدام با ۲۴ مجله هر دو کشور از این حیث در جایگاه اول قرار

باشد و تنها زبان ۹ مجله به صورت چند زبانه می باشد. به این ترتیب سایر کشورها و زبان های جهان نقش اندکی در این زمینه دارند که باید تلاش کنند جایگاهی مناسب تر را در این زمینه کسب کنند. به عنوان مثال فعالیت سایر رشت های مختلف علمی نشان داده است که به کار بردن ملاک های علمی که موسسه ISI در داوری مجلات اضافه کردن آنها به پایگاه خود به کار می برد می تواند توسط مجلات آماری انگلیسی زبان و غیرانگلیسی زبان به کار گرفته شود تا مجلات آمار بیشتری بتوانند به عضویت در این پایگاه اطلاعاتی معتبر در آیند.

۴ نتیجه گیری

یافته های این پژوهش نشان می دهد که در مجموع ۸۰ مجله در زمینه آمار و احتمالات در پایگاه اطلاعاتی آی.اس.آی نمایه می شوند. این ۸۰ مجله کلاً مربوط به ۱۲ کشور می باشند. که در این میان کشور انگلستان و ایالات متحده آمریکا هر کدام با ۲۴ مجله هر دو کشور از این حیث در جایگاه اول قرار دارند. کشور هلند با ۱۴ مجله و آلمان با ۹ مجله به ترتیب در رتبه های دوم و سوم قرار می گیرند. این نشان می دهد که این کشورها فعالیت بیشتری در زمینه تولید علم در این حوزه داشته اند. تنها کشور آسیایی که در این زمینه دارای مجله می باشد ژاپن است و از قاره آفریقا و قاره اقیانوسیه هیچ کشوری در این زمینه دارای مجله نمی باشد. جا دارد کشورهای آسیایی و آفریقایی درین حوزه فعالیت نمایند تا مجلات

خود در این حوزه را در این پایگاه به ثبت به رسانند. از نظر تعداد شماره های مجلات در سال، تعداد ۴۸ مجله در سال ۴ شماره منتشر می نمایند یعنی به صورت فصلنامه منتشر می شوند. همچنین ۱۰ مجله در سال ۶ شماره منتشر می نمایند و ۵ مجله ۱۲ شماره در سال منتشر می نمایند قابل توجه است که ۲ مجله هر کدام در سال ۲۴ شماره مجله منتشر می نمایند و یک مجله ۲۰ شماره در سال منتشر می نمایند. بنا بر این پژوهشگران و نویسندگان می توانند تولیدات علمی خود را برای مجلاتی ارسال نمایند که در سال تعداد شماره های بیشتری منتشر می نمایند زیرا هم شانس بیشتری برای چاپ شدن دارند و هم اینکه این مجلات دارای اعتبار بین المللی می باشد. کلیه مجلات در این زمینه به وسیله ۲۶ پایگاه اطلاعاتی نمایه می شوند که در این میان پایگاه اطلاعاتی اشپرینگر با نمایه کردن ۱۲ مجله در زمینه آمار و احتمال در رتبه اول قرار دارد. همچنین بلک ول با نمایه کردن ۱۰ مجله در رتبه دوم قرار دارد و الزویر با چاپ و نمایه کردن ۸ مجله در رتبه سوم قرار دارد. با توجه به محدود بودن بودجه کتابخانه ها و مراکز اطلاع رسانی تخصصی و یا اشتراک بعضی پایگاههای اطلاعاتی توسط بعضی پژوهشگران، این مراکز می توانند پایگاههایی را جهت اشتراک انتخاب نمایند که بیشترین مجلات تخصصی این رشته را نمایه می نمایند که در زمینه آمار و احتمال پایگاه اطلاعاتی اشپرینگر با نمایه کردن ۱۲ مجله از این جهت بیشترین مجلات این رشته را نمایه می نماید.

همچنین زبان تعداد ۷۱ مجله در زمینه آمار و احتمال انگلیسی می باشد و تنها زبان ۹ مجله از ۸۰ مجله در

این زمینه چند زبانه می باشد. بنا بر این پژوهشگران باید نمایه شده در این زمینه را دارند باید به زبان آن مجله که توجه داشته باشند که اگر قصد ارسال مقاله برای مجلات در این پژوهش هم مشخص شده اند توجه نمایند.

جدول ۱

نام مجله	تعداد	زبان	نام کشورها	پایگاه های اطلاعاتی
ADVANCES IN APPLIED PROBABILITY	4	M	UK	APPLIED PROBABILITY TRUST
AMERICAN STATISTICIAN	4	E	USA	AMER STATISTICAL ASSOC
ANNALS OF APPLIED PROBABILITY	4	E	USA	INST MATHEMATICAL STATISTICS
ANNALS DE L INSTITUT HENRI POINCARÉ PROBABILITES ET STATISTIQUES	6	M	FRA	GAUTHIER- VILIARS/ EDITIONS ELSEVIER
ANNALS OF THE INSTITUTE OF STATISTICAL MATHEMATICS	4	E	JAP.	SPRINGER HEIDELBERG
ANNALS OF PROBABILITY	4	E	USA	INST. MATHEMATICAL STATISTICS
ANNALS OF STATISTICS	4	E	USA	INST. MATHEMATICAL STATISTICS
APPLIED STOCHASTIC MODELS IN BUSINESS AND INDUSTRY	4	E	UK	JOHN WILEY, SONS LTD
AUSTRALIAN, NEW ZEALAND J. STATISTICS	4	E	UK	BLACKWELL PUBLISHING
BERNOULLI	6	E	NET	INT STATISTICAL INST
BIOINGORMATICS	11	E	UK	OXFORD UNIVERSITY PRESS
BIOMETRICAL J.	8	E	GER	AKADEMIE VERLAG GMBH
BIOMETRICS	4	M	USA	BLACKWELL PUBLISHING
BIOMETRIKA	4	E	UK	OXFORD UNIVERSITY PRESS
BIOSTATISTICS	4	E	UK	OXFORD UNIVERSITY PRESS
BRITISH J. MATHEMATICAL, STATISTICAL PSYCHOLOGY	2	E	UK	BRITISH PSYCHOLOGICAL SOC.
CANADIAN J. STATISTICS REVUE-CANADIENNE DE STATISTIQUE	4	M	CAN	CANADIAN J. STATISTICS
CHEMOMETRICS AND INTELLIGENT LABORATORY SYSTEMS	8	E	NET	ELSEVIER SCIENCE BV
COMBINATORICS PROBABILITY, COMPUTING	6	E	USA	CAMBRIDGE UNIV PRESS
COMMUNICATIONS IN STATISTICS-SIMULATION AND COMPUTATION	4	E	USA	TAYLOR, FRANCIS INC
COMMUNICATIONS IN STATISTICS-THEORY AND METHODS	12	E	USA	TAYLOR, FRANCIS INC
COMPUTATIONAL STATISTICS, DATA ANALYSIS	12	E	NET	ELSEVIER SCIENCE BV
COMPUTATIONAL STATISTICS	4	E	GER	PHYSICA-VERLAG GMBH, CO
ECONOMETRICA	6	E	UK	BLACKWELL PUBLISHING

ادامه جدول ۱

نام مجله	تعداد	زبان	نام کشور	پایگاه های اطلاعاتی
ELECTRONIC	6	E	USA	UNIV. WASHINGTON, DEPT. MATHEMATICS
ELECTRONIC JOURNAL OF PROBABILITY	4	E	USA	COMMUNICATIONS IN PROB- ABILITY UNIV WASHINGTON , DEPT MATHEMATICS
ENVIRONMENTAL AND ECOLOGICAL STATISTICS	4	E	NET	SPRINGER HEIDELBERG
ENVIRONMETRICS	8	E	UK	JOHN WILEY, SONS LTD
FINANCE AND STOCHASTICS	4	E	GER	SPRINGER HEIDELBERG
FUZZY SETS AND SYSTEMS	24	E	NET	ELSEVIER SCIENCE BV
IEEE- ACM TRANSACTIONS ON COMPUTATIONAL BIOLOGY AND BIOINFORMATICS	4	E	USA	IEEE COMPUTER SOC
INSURANCE MATHEMATICS, ECONOMICS	6	M	NET	ELSEVIER SCIENCE BV
INTERNATIONAL J. GAME THEORY	4	E	GER	GMBH, CO PHYSICA- VERLAG
INTERNATIONAL STATISTICAL REVIEW	3	M	NET	INT STATISTICAL INST
J. AGRICULTURAL BIOLOGICAL AND ENVIRONMENTAL STATISTICS	4	E	USA	AMER STATISTICAL ASSOC , INT BIOMETRIC SOC
J. THE AMERICAN STATISTICAL ASSOCIATION	4	E	USA	AMER STATISTICAL ASSOC
J. APPLIED PROBABILITY	4	M	UK	APPLIED PROBABILITY TRUST
J. APPLIED STATISTICS	8	E	UK	TAYLOR , FRANCIS INC
J. BUSINESS, ECONOMIC STATISTICS	4	E	USA	AMER STATISTICAL ASSOC
J. CHEMOMETRICS	10	E	UK	JOHN WILEY, SONS LTD
J. COMPUTATIONAL BIOLOGY	6	E	USA	MARY ANN LIEBERT INC
J. COMPUTATIONAL AND GRAPHICAL STATISTICS	4	E	USA	AMER STATISTICAL ASSOC
J. NONPARAMETRIC STATISTICS	4	E	UK	TAYLOR, FRANCIS INC
J. QUALITY TECHNOLOGY	4	E	USA	AMER SOC QUALITY CONTROL-ASQC
J. THE ROYAL STATISTICAL SOCIETY A- STATISTICS IN SOCIETY	3	E	UK	BLACKWELL PUBLISHING
J. THE ROYAL STATISTICAL SOCIETY B- STATISTICAL METHODOLOGY	4	E	UK	BLACKWELL PUBLISHING
J. THE ROYAL STATISTICAL SOCIETY C- APPLIED STATISTICS	4	E	UK	BLACKWELL PUBLISHING
J. STATISTICAL COMPUTAION AND SIMULATION	8	E	UK	TAYLOR, FRANCIS INC
J. STATISTICAL PLANNING AND INFERENCE	12	E	NET	ELSEVIER SCIENCE BV
J. THEORETICAL PROBABILITY METHODOLOGY AND COMPUTING IN APPLIED PROBABILITY	4	E	USA	SPRINGER HEIDELBERG
MULTIVARIATE BEHAVIORAL RESEARCH	4	E	USA	LAWRENCE ERLBAUM ASSOC INC- TAYLOR, FRANCIS
METRIKA	6	E	GER	PHYSICA- VERLAG GMBH , CO

ادامه جدول ۱

نام مجله	تعداد	زبان	نام کشور	پایگاه های اطلاعاتی
OPEN SYSTEMS, INFORMATION DYNAMICS	4	E	NET	SPRINGER HEIDELBERG
OXFORD BULLETIN OF ECONOMICS AND STATISTICS	4	E	UK	BLACKWELL PUBLISHING
PHARMACEUTICAL STATISTICS	4	E	UK	JOHN WILEY, SONS LTD
PROBABILITY IN THE ENGINEERING AND INFORMATIONAL SCIENCES	4	E	USA	CAMBRIDGE UNIV. PRESS
PROBABILITY THEORY AND RELATED FIELDS	12	E	GER	SPRINGER HEIDELBERG
PROBABILISTIC ENGINEERING MECHANICS	4	E	UK	ELSEVIER SCIENCE BV
QUALITY, QUALITY	4	E	NET	SPRINGER HEIDELBERG
SCANDINAVIAN J. STATISTICS	4	E	SWE	BLACKWELL PUBLISHING
STATISTICS AND COMPUTING	4	E	NET	SPRINGER HEIDELBERG
STATISTICS IN MEDICINE	24	E	UK	JOHN WILEY, SONS LTD
STATISTICAL METHODS IN MEDICAL RESEARCH	6	E	UK	SAGE PUBLICATIONS LTD
STATISTICAL MODELLING	4	E	UK	SAGE PUBLICATIONS LTD
STATISTICA NEERLANDICA	4	E	NET	BLACKWELL PUBLISHING
STATISTICAL PAPERS	4	E	GER	SPRINGER HEIDELBERG
STATISTICS, PROBABILITY LETTERS	20	E	NET	ELSEVIER SCIENCE BV
STATISTICAL SCIENCE	4	E	USA	INST MATHEMATICAL STATISTICS
STATISTICA SINICA	4	E	TAI	STATISTICA SINICA
STATISTICS	7	E	GER	TAYLOR, FRANCIS INC
STOCHASTIC ENVIRONMENTAL RESEARCH AND RISK ASSESSMENT	5	E	GER	SPRINGER HEIDELBERG
STOCHASTIC MODELS	4	E	USA	TAYLOR, FRANCIS INC
STOCHASTIC PROCESSES AND THEIR APPLICATIONS	12	M	NET	ELSEVIER SCIENCE BV
TECHNOMETRICS	4	E	USA	AMER STATISTICAL ASSOC
TEST	2	E	SPA	SOC ESTADISTICA INVESTIGATION OPERATIVA
THEORY OF PROBABILITY AND ITS APPLICATIONS	4	E	RUS	SIAM PUBLICATIONS
UTILITAS MATHEMATICA	2	M	CAN	UTIL MATH PUBL INC
J. TIME SERIES ANALYSIS	6	E	UK	BLACKWELL PUBLISHING
LIFETIME DATA ANALYSIS	4	E	USA	SPRINGER HEIDELBERG

در جدول (۱) منظور از «نام کشور»، کشور صاحب مجله و منظور از «تعداد»، تعداد شماره ها در سال است. همچنین

در این جدول کلمات زیر به صورت خلاصه آمده اند:

AMER=American	ASSOC.=Association	BEL=Belgium	CAN=Canaad
DEPT=Dpartment	E=English	F=French	GER=Germany
INST.=Institute	INT.=International	J.=Journal	JAP.=Japan
M=Multilanguages	MATH.=Mathematicas	NET=Netherlands	RUS=Russia
SPA=Spain	SWE=Swedom	SOC=Society	TAI=Taiwan
UNIV.= University			

مراجع

- [۱] دیانی، م. ح. (۱۳۸۰)، مجموعه سازی و فراهم آوری در کتابخانه ها، اهواز: دانشگاه چمران.
- [۲] صبور، ع. ا. (۱۳۸۴)، ارزیابی مجلات ایرانی فهرست شده در موسسه اطلاعات علمی (ISI)، رهیافت، ۳۶، ۵۲-۶۲.
- [۳] صبور، ع. ا. (۱۳۸۲)، استانداردسازی مجلات علمی و معیارهای ارزیابی نشریات ISI، رهیافت، ۲۹، ۸۸-۸۳.
- [۴] طالبی، م. (۱۳۸۱)، بررسی عوامل موثر بر تولید و چاپ مقالات علمی در مجلات خارجی معتبر، رهیافت، ۱۸۴-۱۹۶.
- [۵] کیلگور، فردریک، جی (۱۳۸۳)، تکامل کتاب، ترجمه علی شکویی، تهران: انتشارات دبیرش.
- [۶] علیجانی، ر. دهقانی، ل. (۱۳۸۵)، بازیابی پیوسته: نظامها و روشها، تهران، چاپار.
- [۷] نوکاریزی، م. (۱۳۷۳)، هماهنگی کتاب ها و مجلات کتابداری با نیازهای آموزشی دوره کارشناسی ارشد، ۶۶-۷۲.
- [8] Afaq, N. and Mahmood, Kh. (2005), Use of LIS journals in developing countries a comparative study of Malaysia and Pakistan, *Library Review*, 3, 192-199.
- [9] Day, R.A. (1988), How to Write and Publish a Scientific Paper. 3ed edition, ORYX Press .
- [10] [http://portal.isiknowledge.com [accessed: 9/11/2007 .
- [11] Evans, E.G. and Zarnosky, M.R. . (2000), *Developing Library and Information Center Collections*: Fourth Edition .Libraries Unlimited, USA.
- [12] Henthorne, T.L. LaTour, M.S. and Loras, T. (1998), Publication Productivity in the Three Leading U.S. Advertising Journals: 1989 through 1996, *Journal of Advertising*, 27(2): 5363 .
- [13] Meadows, A.J. (1998), *Communicating Research*, New York, USA .

-
- [14] Metz, P. and Gherman, P.M. (1991), Serials Pricing and the role of the electronic journal college, *Research Libraries*, 52(4), 315-327.
- [15] Rooyen, S.V. (2001), The evaluation of peer-review quality, *Learned Publishing*, 14, 85-91.
- [16] Rousseau, R. (2002), Journal evaluation: technical and practical issues", *Library Trends*, 3, 418- 439.
- [17] Schloegl, Ch. (2005), Impact and relevance of LIS journal: A scientometric analysis of international and german-language LIS journal citation analysis versus reader survey, *Journal of The American Society For Infopmation Science and Technology*, 13, 1155-1168.
- [18] Schloegl, Ch. and Petschnig, W. (2005), Library and information science journals: An editor survey, *Library Collections Acquisitions and Tecnical Services*, 4-32.
- [19] Stansbury, M.C. (2002), Problem Statements in seven LIS journals: An application of the Hernon/Metoyer-Duran attributes, *Library and Information Science Research*, 157-168.
- [20] .St. James, Deborah. Spiro, Howard M.(1996), Writing and Speaking for Excellence: A Guide for Physicians Boston, Mass. Jones , Bartlett Publishers, Inc, USA .